

SVENSKKOLLEKTIVTRAFIK

2022-10-03

Ert dnr:
2022/105 629

Till:
mari-louise.lundgren@trafikverket.se

Handläggare:
Tomas Ahlberg

Remissvar på rapporten

Inriktning kvalitetsavgifter (remissversion) 2022-09-13

Svensk Kollektivtrafik är bransch- och intresseorganisation för regionala kollektivtrafikmyndigheter och länstrafikbolag i Sverige. Normalår görs mer än 1,7 miljarder resor i våra medlemmars trafik, motsvarande 99 % av landets busstrafik och 90 % av landets persontågstrafik. Den upphandlade busstrafiken drivs till 95 procent av förnybara drivmedel eller el. Spårvagns- och tunnelbanetrafiken drivs helt med el och tågtrafiken drivs nästan helt med el.

Sammanfattning av förslag i rapporten

Trafikverket beslutar om kvalitetsavgifter som erläggs av den part som orsakar avvikelser vid användande av järnvägens infrastruktur i förhållande till fastställd tågplan. Nuvarande modell infördes 2012 och behöver utvecklas. I rapporten redovisas förslag på 16 förändringsåtgärder som kan genomföras i ett femårsperspektiv. Efter remiss avses utredningen överlämnas till beställaren inom Trafikverket för fortsatt handläggning.

Utredningens förslag innefattar sammanfattningsvis:

Översyn av principer och arbetssätt vid orsakskodning av störningar. Ökad utbildning inom Trafikverket (tågledare, kvalitetsutredare mm) och järnvägsföretagen (lokförare mm) för att få enhetligare bedömningar av störningar. Förbättrad rapportering från lokförare och drifttekniker, ex genom ökad digitalisering.

Förbättring av arbetssätt för uppföljning, analys och framtagning av åtgärder när det gäller styrande effekter av kvalitetsavgiftsmodellen. Exempelvis att respektive organisation internt fördelar ansvaret för olika åtgärder till berörda verksamhetsenheter. Analogt bör intern fördelning göras av kvalitetsavgiftskostnader inom Trafikverket och övriga organisationer för såväl inställda som merförsenade tåg.

Översyn av processer för registrering och ärendehantering för att effektivisera och snabba upp ärendehantering och ökad dialog mellan parterna.

Tillsättning av utredning om införandet av olika kvalitetsavgifter under vissa tider eller mellan olika platser. Initiera forskning och innovation angående mätmetoder av kvalitetsavgiftsmodellens effekter samt vilka prisnivåer som skapar starka incitament.

Arrangemang av ett årligt återkommande branschmöte för kvalitetsavgiftsfrågor.

Svensk Kollektivtrafiks yttrande

Övergripande synpunkter

Syftet med kvalitetsavgifter är att generellt förebygga driftstörningar i järnvägssystemet. Utgångspunkten är att dessa avgifter utformas för att bidra till att såväl infrastrukturförvaltare som järnvägsoperatörer tar ansvar för det faktiska utfallet av deras verksamhet och vidtar skäligen åtgärder för att förebygga framtida driftstörningar.

Svensk Kollektivtrafik delar utredningens bedömning att den nuvarande modellen, som nu har ett antal år på nacken, behöver ses över för att stärka avgifternas styrande effekt. Dagens kvalitetsavgiftsmodell upplevs av många aktörer som administrativt tung med en totalt sett begränsad drivkraft för ökad punktlighet.

Utredningen ger en bra bakgrundsbeskrivning över tidigare utredningar och av aktuell lagstiftning. Åtgärdsförslagen är i huvudsak av översiktlig karaktär, vilket innebär att ett fortsatt detaljerat utredningsarbete och uttömmande konsekvensbedömningar krävs för att på ett effektivt sätt kunna genomföra väl avvägda och genomtänkta förändringar. Rapporten ger en bra grund för fortsatt arbete inom området.

Synpunkter på utredningens förslag

Generellt ställer sig Svensk Kollektivtrafik bakom de förslag som redovisas. Dock har den korta remisstiden medfört att Svensk Kollektivtrafik inte på djupet hunnit inhämta och förankra uttömmande synpunkter från kollektivtrafikbranschen angående de åtgärdsförslag som redovisas i rapporten.

Ett framtida genomförande förutsätter fördjupade delutredningar och en noggrann konsekvensanalys för alla berörda parter, inklusive tågresenärer och transportköpare. Vidare behövs löpande uppföljning för att verifiera om avgifterna verkligen ger den nytta och styrande effekt som avses samt för att minimera nödvändig administration.

Förändringar i avgiftsnivåerna behöver anpassas till det allmänna kostnadsläget och rådande samhällsutveckling, med kraftigt ökande inflation och stagnerande konjunktur. Nyckelfrågor i sammanhanget är att åstadkomma en väl avvägd balans i avgiftssättning mellan infrastrukturförvaltare och järnvägsoperatörer samt Trafikverkets förmåga att i realiteten skapa starka punktlighetsincitament för sina underentreprenörer.

Svensk Kollektivtrafik ser fram emot att tillsammans med Trafikverket och övriga järnvägsbranschen delta i den fortsatta processen med att utveckla kvalitetsavgiftsmodellen.

SVENSK KOLLEKTIVTRAFIK

Johan Wadman
VD